

učenk, namreč: v I. r. 60, v II. 64, v III. 56, v IV. 43, v V. 42 (26 + 16). Lani bil je zavod štirirazreden in je štel 186 učenk.

f) Jednorazrednica na Barji: 1 razred, 3 učne moči, 89 učencev in učenk.

g) C. kr. vadnica za dečke: 4 razredi, 4 oddelki, 5 učiteljev in 120 (32 + 30 + 26 + 32) učencev, tedaj 4 več kot lani.

h) C. kr. vadnica za deklice: 4 razredi, 4 oddelki, 5 učnih močij in 135 (36 + 30 + 29 + 36) učenk, tedaj 9 več kot lani.

2) Privatne šole.

a) Vnanja uršulinska šola: 8 razredov, 13 oddelkov, 19 učnih močij in 585 učenk namreč: prvi razred 88 (43 + 45), drugi 95 (48 + 47), tretji 91 (54 + 37), četrti 106 (57 + 49), peti 74 (35 + 39), šesti 53, sedmi 47, osmi 31. Lani je štel ta zavod 600 učenk, tedaj 15 več nego letos.

b) Notranja uršulinska šola, 8 razredov, 8 oddelkov, 13 učnih močij in 252 učenk, namreč: prvi 14, drugi 16, tretji 27, četrti 44, peti 43, šesti 61, sedmi 24, osmi 23; lani je štel ta zavod 243 učenk; tedaj 9 manj nego letos.

c) Deška ljudska šola v Waldherrjevem vzgajališču, za sedaj s 26 učenci v 5 razredih, oziroma oddelkih pod 7 učitelji.

d) Dekliška ljudska šola v Rehnovem vzgajališču: 8 razredov, 8 oddelkov in doslej 43 učenk.

e) Dekliška ljudska šola v Huthovem vzgajališču: 8 razredov, 8 oddelkov in doslej 68 učenk.

f) Dekliška ljudska šola v Lichtenthurnovem zavodu: 3 razr., 6 oddelkov in doslej (zaradi očesne bolezni) 169 učenk.

g) Deška ljudska šola nemškega šolskega društva: 4 razredi, 4 oddelki in 204 (46 + 52 + 44 + 62) učenci, lani 201.

h) Deška ljudska šola v Marijanišču doslej zaradi očesne bolezni zaprta.

i) Evangeljska šola je z letošnjim letom prenehala.

Srednje šole štejejo tedaj 1397 učencev in 83 učenk, katere poučuje v 34 oddelkih 68 učnih močij, to je na vsacih 22 učencev ozir. učenk po jedna. Na vsacih 44 učencev ali učenk pride po jeden oddelek.

Javne ljudske šole pohaja letos 1291 učencev in 830 učenk, katere poučuje v 45 oddelkih 59 učnih močij, t. j. na vsacih 47 učencev ozir. učenk po jeden oddelek in na vsacih 36 učencev, oziroma učenk po jedna učna moč.

V privatne ljudske šole s 57 oddelki in 80 učnimi močmi se je doslej vpisalo 230 učencev in 1117 učenk. Ker je pa Marijanišče zaradi očesne bolezni zaprto, Lichtenthurnov zavod iz istega vzroka še nepopoln in ker v Waldherrjevo, Rehnovo in Huthovo vzgajališče gojenci še vedno pristopajo, se o privatnih zavodih za sedaj ne da še nič končnega sklepati.

Ljubljanske srednje in ljudske šole pohaja tedaj v 107 razredih in 136 oddelkih že sedaj 4948 učencev in učenk, katere poučuje 207 profesorjev, učiteljev in učiteljic. Ako pa pomislimo, da vpisavanje v privatne šole privatne učence in učenke in pa otroške vrtce. smemo trditi, da se v Ljubljani na jeden ali drug način šola 6000 učencev in učenk.

E. Lah — Ljubljana.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku

*

Fran Erjavec r. 9. (ne 4.) sept. 1834 v Ljubljani, prve in srednje šole zvršil l. 1855, na Dunaju preskušnjo za višje realke l. 1859,

časno — pristav v Terezijanišču — podučeval na realki v Gumpendorfu, od 30. okt. 1860 stalni učitelj na realki v Zagrebu, od

leta 1871 v Gorici, kjer je umrl 12 jan. 1887.

Za slovenščino se je vnel l. 1848 na gimnaziji, kjer je z nekaterimi součenci na pr. V. Bril, V. Mandelc, J. Tušek, V. Zarnik, S. Jenko, dopisoval v slovstveni list „Vaje“, v katerem se nahajajo sestavki tudi v Cirilici. Vsi ti dijaci so bili prvi sotrudniki Janežičevemu „Glasniku“. Vendar imajo

Novice prvo povestico s podpisom Fr. Erjavca l. 1857 str. 110—111 ter z naslovom: „Veliki petek“.

Slovenska Koleda za l. 1858, vredil A. Janežič, priobčila je njegov izvrstni spis „Mravlja“, ki so ga koj ponatisnile Novice vže l. 1857 str. 372—382, ki se nahaja v mnogih Berilih ali Čitankah, tudi nemški (cf. K. Müller Allg. deutsche Criminalztg. v Berlinu, vid. Koledar družbe sv. Moh. 1888 str. 41).

Slovenski Glasnik Janežičev ima na pr. L. 1858. I: „Čertice iz življenja Šnakšnepskovskega“ str. 26—183 (cf. Izbr. Sp. I. str. 69). II. Narodni pregovori (23). Fr. E. Vulkanske moči (48). Pravljičica o letu (str. 157—176). Po Andersenu spisal Fr. Erjavca. — L. 1859. III. „Pot iz Ljubljane v Šiško“ str. 154—157. Povest od matere str. 183—187. Poleg Andersena. IV. „Kako se je Slinjarju iz Golovca po svetu godilo“ str. 10—181 (cf. Izbr. Sp. II. str. 9: Kako se je Slinjarju z Golovca po svetu godilo!). — L. 1860. V: „Na stricovem domu“ str. 1—183. Velbljud str. 149 (Iz II. zv. Slov. Večernic str. 36—44). VI. „Avgustin Ocepek“ str. 19—166 (pr. Izbr. Sp. I. str. 90). — L. 1861 str. 2—71: „Zamorjeni cvet“.

„Veselo novo leto tebi, ljubi Glasnik, veselo novo leto tvojim častitim bravcom, veselo novo leto vsem poštenim Slovencom, piše Fr. E. iz Zagreba (Glasn. VII. str. 4). Bog daj, da novo leto tudi nas prebudi iz dolzega spanja, da slečemo staro nemarnost in se krepko primemo dela za svoj narod: eden z besedo, drugi s peresom, tretji pa z dejansko materialno podporo. Vse nas pa naj veže ena misel, namreč: Prava sreča narodova. Ozrmo se na južne brate, verle Horvate,

kakó se možko potegujejo za svoje pravice. Pokažimo tudi mi svojo moč, da na laži ostanejo naši obrekovavci, ki po svetu trosijo, da smo se že popolnoma navzeli tuje kulture, katero so nam — njim v sramoto, nam pa v preveliko žalost — skozi 1000 let trobili tujci in potujčeni domačini. Pokažimo jim, da smo še krepka panoga mogočnega slovenskega debla; pokažimo v djanju, da smo še živa veja, da nas o svojem prihodu veliki vertnar kot suho vejo ne odreže od stebela. Slana, ki je skoz toliko let poparjala naše polja, je posmodila le nekaj praznih plev, jedro pa je ostalo še čisto in zdravo itd.“

L. 1862: „Ena noč na Kumu“ str. 60—101. Slovenska občna terminologija za naravopis s pristavkom: „Vse prijatle našega napredka prosim uljudno, da popravijo in poboljšajo to terminologijo. Ako je komu kaj boljšega znano, prosim naj obznani „Glasniku“ ali pa naravnost meni“. Fr. Erjavca učitelj na viši realci v Zagrebu (str. 133). — L. 1863: Husarji na Polici str. 2—177. Najljubeznjivša roža na svetu (Iz Kitice Andersenovih pravljic). Žaba str. 343—6. Močvirnice (Iz Živalstva) str. 348. — L. 1864: Zgubljen mož. Pripovedna čertica str. 2—7. — L. 1866: Slovenska terminologija za mineralogijo, spisal Fr. Erjavca, z jednako prošnjo v prevdarek in popravo (str. 270). — L. 1868: Potopisne črtice. I. Gostba v Mazinu str. 19—63.

Slovenske Večernice družbe sv. Mohora l. 1861 zv. II. Velbljud str. 36—44. — L. 1864: Hudo brezno ali Gozdnarjev rejenec. Sp. Fr. Erjavca. Izdala družba sv. Mohora. V Celovcu 1864. 8. str. 39. Nat. J. Blaznik. — L. 1865 Zv. XI: Od kod izvirajo gliste in kako se spreminjajo.

Izvešče velike realke v Zagrebu l. 1862: O postanku i razvitku trakavica (str. 9).

Cvetje iz domačih in tujih logov: Kitica Andersenovih pravljic. II. Šestka. Poslovenil Fr. Erjavca. V Celovcu 1863. 12. str. 78. „Vsak narod pokazuje posebno v svojih pesmih, pregovorih, basnih in pravljicah zaklad svoje narodne poezije.

Pravljica nam predstavlja djanja in dogodbe, ki se godé pod vplivom neke čeznatorne moči... Domovina pravljic so neki jutrove dežeje... Med sedanjimi evropskimi narodi slové škandinavske in slovanske (posebno ruske in srbske) narodne pravljice, in pridni možje so jih z velikim trudom nabirali po narodu, postavim: Vuk srbske; brata Grimm nemške, Asbjörnsen in Moe škandinavske. Tudi umetna poezija se je lotila tega zaklada in posebno lepe so pravljice danskega pesnika Andersena; torej podamo tu malo kitico njegovih pravljic Slovincem v slovenski obleki. Da bi jih brali z veseljem! — *Živalstvo*. Prirodopis za niže gimnazije in realke. Spisal A. Pokorny. Poslovenil Fr. Erjavec, učitelj na kr. viši realki v Zagrebu. V Celovcu 1864. 8. 165. Cvetj. IV. Šestka. Nat. J. Leon.

Književnik u Zagrebu l. 1864. I: O vlasicah ili trihinah. Rad jugoslavenske akademije knj. XXXI. l. 1875: Slavonija u makakologičnom pogledu (str. 14). — Vienac l. 1877: Bilinski brakovi (str. 12). — Program Goriške realke l. 1877: Die makakologischen Verhältnisse der gefürsteten Grafschaft Görz im österreich. Küstenlande (str. 82).

Rudnin oslovje ali Mineralogija za niže gimnazije in realke. Po Sigm. Fellöcker-ji spisal Fr. Erjavec, kr. više realke profesor v Zagrebu. Izdala in založila Matica Slovenska v Ljubljani 1867. 8. 88. Imenik opisanih rudnin. Kazalo. Nat. J. Blaznik. — II. Prirodopis rudninstva ali Mineralogija. 37. podob. Založila in tiskala Kleinmayr-Bamberg v Ljubljani 1884. 8. 84 str.

Domače in tuje živali v podobah. Slovenskej mladini v poduk in kratek čas popisal France Erjavec, profesor na kr. višej realki v Zagrebu. Na svitlo dala družba sv. Mohora. Del I: Domače čveteronožne živali. V Celovcu 1868. 8. 150. Imenik in kazalo z desetimi podobami živalskimi. Nat. H. Mercy v Pragi. Prekrasen je „Vvod“: Pomladanski dan. Mnogovrstnost živali. Človek. Človek je gospodar na zemlji. Ne muči živali. Ljubi bralec. Jako lep je tudi „Za-

govor“, ki se sklepa: Náš kmet veliko drží do lepe živine, in se rad pobaha ž njo in jej zdeva lepa imena. Srce se mu širi, ko vidi, da mu se „ljuba živina“ dobro redí, da mu dobro obdelano polje obeta bogato žetvo, in zadovoljen poje po besedah našega starega pevca: „Mi brazd'jo konjiči — Za ajdo, pšenico, — Neutrudni deklíči — Pa bel'jo tenčičo“. — Del II. čveteronogih živali 1869. 8. 189. Imenik. Kazalo. Živali po tujih krajih udomačene. Divje in tujozemské čveteronožne živali. Nat. J. Blaznik. — Del III: Ptice v 4 snopičih. 1870. 8. 1—191 str. Vvod: Ptice človeške prijateljice. Ptičje življenje. Gnjezditev in valitev. Mladiči. Selitev. Ptice naše dobrotnice. Ne proganjajte ptičev. — Ptičje podobe 1—9. Domača perotnina ali živad. Naše poljske in gozdne ptice. Imenik v tem zvezku opisanih ptičev z dodanimi nemškimi in latinskimi imeni. — Del IV: Ptice. 1871. 8. str. 195—336. Kazalo. Naše poljske in gozdne ptice. Naše močvirne in povodne ptice. Najimennitniše ptice iz ptujih krajev. Imenik tudi z nemškimi in latinskimi imeni. — Del V: Golazen. Slovenski mladini v poduk in kratek čas opisal Fr. Erjavec, profesor na c. kr. realki v Gorici. V Celovcu 1873 8. 136. Nat. tiskarnica družbe sv. Mohora. Vvod (3—7) ima opazko: Pri tej priliki ponavljam svojo prošnjo do vseh rodoljubov in prijateljev prirode, da mi izvolé priobčiti njim znana, po raznih krajih naše domovine navadna živalska imena, zlasti ptičja in ribja.

Besednik l. leto 1869: Krt (str. 5) Netopirji koristne živali (str. 43).

Schödler. Knjiga prirode. I. Del. II. Snopič. Kemija. Poslovenil Fran Erjavec. Založila in na svetlo dala Matica Slovenska. V Ljubljani l. 1870. 8. str. 341—512. Pomocne knjige. Kazalo in terminologija po abecedi str. 513—534. — Del IV. Snopič IV. Zoologija z 227 podobami. Poslovenil Fr. Erjavec. Zal. in na svetlo dala Matica Slovenska. V Ljubljani 1875. 8. 163—400. Kazalo in imenik zoologije slovenski, nemški in latinski str. 409—440. Nat. J. Blaznik.